

Natančno smo si ogledali zgradbo pod maloglagolsko projekcijo – *vP*. Sedaj se ozrimo še navzgor. Hitro opazimo, da zveza časovne morfologije – **T(ense)P(phrase)** – ne more biti edina projekcija nad *vP*. Zveza časovne morfologije oziroma časovna zveza naj bi bila odgovorna za umestitev glagolskega dogodka v čas, s časom pa je povezan tudi glagolski vid, ki meri notranji čas dogodka (določi, ali ima dogodek omejen ali neomejen čas, ali se dogodek nadaljuje, ali konča itd.). Če torej TP postavimo nad *vP*, moramo tja nekam verjetno postaviti tudi Vidsko zvezo – **Asp(ect)P(phrase)**. Nad *vP* tipično postavljamo tudi nikalnico ter modalne glagole, saj imajo vsi doseg čez celoten stavek – razlogi za umestitev na točno tisto mesto so torej predvsem pomenski, ti razlogi pa so na nek način najpomembnejši.

Obstajajo tudi skladenjski razlogi za postuliranje večjega števila slovničnih besednih zvez v območju med časovno in maloglagolsko zvezo. Z natančnim pregledovanjem prislovov Cinque (1999) ugotovi, da imajo prislovi stalen univerzalen besedni red. Da torej primerljivi prislovi v zelo različnih jezikih zasedajo zelo očitno enako skladenjsko mesto (podobno tudi Alexiadou 1998). Ogedali si bomo nekaj primerov takih prislovov. Vrstni red prislovov so opazovali že drugi in vsaj nekaj splošnih ugotovitev je dejansko starejših, Cinque pa je bil prvi, ki se je tega lotil zares sistematično s pregledovanjem prislovov v različnih jezikih.

Višji stavčni prislovi

Prislovi usmerjeni na osebek sledijo prislovom usmerjenim na govorca. 'Iskreno' s pomenom 'iskreno povedano' je primer prislova, ki se vedno nanaša na govorca. Ne glede na osebek, po vedno pomenilo iskreno za govorca. 'Običajno' označuje ponavljalnost dogodka, ki ga izvaja osebek in torej ni vezan na govorca. Če Peter običajno zamudi, to lahko pove kdorkoli, ne glede na govorca bo tak stavek imel enako obliko. (*Iskreno* je načeloma dvoumen, saj ga lahko razumemo kot stavčni prislov ali kot prislov načina. Na to moramo biti pozorni.)

(1) *Iskreno* je Peter **običajno** prišel šele po deveti uri.

Običajno* je Peter **iskreno prišel šele po deveti uri. (možno branje, kjer je iskren Petrov prihod – Peter pride na iskren način, karkoli bi to že pomenilo).

'Iskreno' seveda ni edini prislov, ki je pomensko vezan na govorca. Če pogledamo natančneje samo to skupino prislovov, vidimo, da se zdijo ti prislovi urejeni v nekem vrstnem redu. Nekateri vrstni redi se zdijo lažje obrnljivi od drugih. Mi bomo podatke rahlo idealizirali in slabšega izmed dveh stavkov označili z zvezdico, četudi bi si morda zaslužil le vprašajček. Primeri, kjer je prislov 'iskreno' na samem začetku, so najbolj sprejemljivi, če prislovu sledi manjša pavza.

(2) **Iskreno > žal**

Iskreno ima Peter žal bolj malo denarja.

**Žal* ima Peter *iskreno* bolj malo denarja.

(3) **Iskreno > očitno**

?*Iskreno* bo Črt očitno prišel.

**Očitno* bo Črt *iskreno* prišel.

(4) **K sreči, žal > Očitno**

Žal je Vid očitno že kupil karto.

K sreči je Vid očitno že kupil karto (ker so sedaj že razprodane).

**Očitno* je Vid žal že kupil karto.

**Očitno* je Vid *k sreči* že kupil karto (ker so sedaj že razprodane).

- (14) **Vedno > popolnoma**
 a. *Slavc se na treningih vedno popolnoma izčrpa.*
 b. **Slavc se na treningih Popolnoma vedno izčrpa.*
- (15) **Običajno > že > popolnoma**
Običajno se že popolnoma rehabilitiramo, ko pridemo do zdravnika. 1-2-3
**Popolnoma se običajno že rehabilitiramo, ko pridemo do zdravnika.* 3-1-2
**Običajno se popolnoma že rehabilitiramo, ko pridemo do zdravnika.* 1-3-2
**Popolnoma se že običajno rehabilitiramo, ko pridemo do zdravnika.* 3-2-1
**Že se popolnoma običajno rehabilitiramo, ko pridemo do zdravnika.* 2-3-1
**Že se običajno popolnoma rehabilitiramo, ko pridemo do zdravnika.* 2-1-3
- (16) **Običajno > več > popolnoma**
Običajno nismo več popolnoma rehabilitirani. 1-2-3
**Več nismo običajno popolnoma rehabilitirani.* 2-1-3
**Več nismo popolnoma običajno rehabilitirani.* 2-3-1

S primeri (11) – (16) smo prišli do naslednjega vrstnega reda prislovov:
 v *glavnem, običajno > že > še > vedno > popolnoma*

Naš vrstni res ponovno ustreza vrstnemu redu, do katerega je prišel Cinque (1999)
 ... > *Solitamente – usually > mica > già > più > sempre > completamente > ...*
 v *glavnem, običajno > > že > še > vedno > popolnoma*

Nekaj vrstnih redov se zdi obrnljivih. Taka primera sta recimo (17) in (18), primere takega vrstnega reda se zlahka dobi tudi v korpusih, recimo z Googlom na internetu, (19):

- (17) **Še & nikoli**
Pavel še nikoli ni videl Petrove prijateljice.
Pavel nikoli še ni videl Petrove prijateljice.

- (18) **Nikoli & več**
Juš nikoli več ne bo videl tega mesta.
Juš ne bo več nikoli videl tega mesta.

Iz korpusa Nova Beseda

- (19) ... *obljubljam, da ne bom več nikoli tako nespameten, da bi ...*
Zabičala sta ji, naj se več nikoli ne vrača v domačo vas, ...
 ... *obljubiti, da se ne bo več nikoli vrnila k reki, nato pa ...*
 ... *ne bi ne bog in ne vrag več nikoli sestavila.*

Kot rečeno je vrstni red prislovov precej strog in, kar je najbolj zanimivo, univerzalen. Enak vrstni red najdemo v vseh naravnih človeških jezikih. Tako vsaj Cinque (1999). Cinquejev predlog je bil deležen že številnih kritik, vendar obenem tudi ogromno podpore. Tipične kritike se glasijo, da vrstni red prislovov še zdaleč ni tako fiksen kot trdi Cinque in da obratnega vrstnega reda sploh ni težko dobiti. Vse omejitve za posamične prislove pa naj bi izvirale iz semantike. Določeni prislovi naj preprosto ne bi bili kompatibilni. Zaenkrat bomo sledili Cinqueju in predpostavili, da se prislovi res morajo nahajati v enem edinem vrstnem redu, kar nam da slutiti, da je vse odgovoren niz slovnčnih/funkcionalnih besednih zvez, kakor je to prikazano spodaj. Posvetimo pa se raje drugemu vprašanju, kje znotraj besedne zveze se nahajajo prislovi.

- Prislovi bi lahko bili določila posamičnih funkcionalnih besednih zvez ali prilepki (adjuncts). Poskusimo ugotoviti, katera možnost bi bila boljša?
 - o Prislovi so neobvezne sestavine in od glagola ne pridobijo udeleženskih vlog. Podobno so neobvezne sestavine tudi prislovna določila, zaradi česar jih v zgradbo dajemo kot prilepke.
 - o VENDAR:
 - Če so prislovi prilepki, ali lahko odgovorimo na vprašanje, zakaj so vedno le na levi strani?
 - Če so prislovi prilepki, ali lahko odgovorimo na vprašanje, zakaj imajo nespremenljiv besedni red?
 - o Stalen besedni red govori v prid analizi, ki prislove postavlja v določila konkretnih slovničnih besednih zvez.
 - o Jedra teh funkcionalnih besednih zvez so morfemi, ki v nekaterih primerih oz. jezikih tvorijo glagol – prim. sestavne dele slovenskega glagola
 - *rumen-e-ti* – *rumen-i-ti*
postajati rumen delati nekaj rumeno
zgradba glagola je torej – koren+vzročniški morphem+nedoloč. končnica
 - *po-rumen-eva-š* – *po-rumen-j-uje-š*
po-rumen-eva-l *po-rumen-j-eva-l*
= predpona+koren+vzročnik+vidski morphem+časovna morfologija
 - o To da vrstni red projekcij
 - VP – VoiceP/vP – AspP – TP
 - o Nekateri jeziki imajo precej več funkcionalnih projekcij realiziranih kot glagolske morfeme – recimo japonsčina
(201) *desu-ka* *kaki-hajimeru* *kaki-hajimeru-ka*
biti vprašanje pisati začel pisati začel vprašanje
 - o Podobno, kot ima japonsčina določen vrstni red glagola in faznega afiksa ima slovenščina določen vrstni red med nekaterimi prislovi in veznikom 'da'
 - *možno, da pride* **pravijo, da možno pride*
 - pa tudi *menda* (<=meni da); *bojda* (<=baje da); *morda* (<=more da)
- Če torej sprejmemo analizo, da so prislovi postavljeni v določila striktno urejenih slovničnih projekcij, pridemo do serije funkcionalnih projekcij, ki so načeloma univerzalne in nespremenljive. Cinque (1999) predlaga naslednje projekcije (številni raziskovalci, ki so sledili njegovemu zgledu, so predlagali še nekaj drugih projekcij):

(21) [*frankly* Mood_{speech act} [*fortunately* Mood_{evaluative} [*allegedly* Mood_{evidential} [*probably* Mod_{epistemic} [*once* T(past) [*then* T(future) [*perhaps* Mood_{irrealis} [*necessarily* Mod_{necessity} [*possibly* Mod_{possibility} [*usually* Asp_{habitual} [*again* Asp_{repetitive(I)} [*often* Asp_{frequentative(I)} [*intentionally* Mod_{volitional} [*quickly* Asp_{celerative(I)} [*already* T(Anterior) [*no longer* Asp_{terminative} [*still* Asp_{continuative} [*always* Asp_{perfect(?)} [*just* Asp_{retrospective} [*soon* Asp_{proximative} [*briefly* Asp_{durative} [*characteristically(?)* Asp_{generic/progresive} [*almost* Asp_{prospective} [*completely* Asp_{SgCompletive(I)} [*tutto* Asp_{PICompletive} [*well* Voice [*fast/early* Asp_{celerative(II)} [*again* Asp_{repetitive(II)} [*often* Asp_{frequentative(II)} [*completely* Asp_{SgCompletive(II)}]

- V slovenščini bi to lahko prevedli v ta vrstni red prislovov:

(22) *iskreno > k sreči > baje > možno da > enkrat > takrat > morda > gotovo > verjetno > običajno > znova > pogosto > namenoma > hitro > že > nič več > še (vedno) > vedno > ravno > kmalu > na kratko > tipično > skoraj > popolnoma > vse > dobro > hitro > ponovno > pogosto > popolnoma*

- V funkcionalnih projekcijah nad glagolom najdemo tudi nekaj glagolov, za katere je značilno, da ne morejo imeti stavčnega dopolnila z vezniško zvezo. Tudi ti glagoli naj bi se nahajali v točno določenem vrstnem redu, ki pa ga je malo težje potrditi.

- o To so modalni (*smeti, morati*) in fazni (*začeti, kočnati*) glagoli:

- (23) a. *Janez zna smet igrat košarko.*
 b. *Janez sme znat igrat košarko.*
- (24) a. *Kar Janez sme je [znat igrat košarko].*
 b. *Kar Janez sme znat je [igrat košarko].*
- (25) a. *Janez sme začeti iskati zlatoroga.*
 b. **Janez je začel smeti iskati zlatoroga.*
- (26) a. *Janez mora začeti iskati.*
 b. **Janez je začel morati iskati.*

- Stavka v (23) sta zanimiva saj razkrivata različne pomen modalnih glagolov in medsebojno hierarhijo. Načeloma so modalni glagoli dvoumni med tako imenovanim epistemičnim in deontičnim branjem. Epistemično branje lahko parafraziramo z 'zna/lahko/sme/mora se zgoditi/bititi tako, da X ...', deontično pa z 'X ima sposobnost/znanje/nujo, da ...'. Tako je naprimer stavek (27) dvoumen, kakor je opisano v (27a) in (27b). V različnih stavkih je eno ali drugo branje teh modalcev bolj prominentno. Eno ali drugo branje se olajša z različnimi dodatki v samem stavku.

- (27) *Janez zna skuhati juho.*
 a. *Zna biti, da bo Janez skuhal juho.*
 b. *Janez ima znanje/sposobnost, da skuha juho.*
- (28) *Janez zna skuhati juho, ko pridemo zvečer domov.*
- (29) *Janez zna skuhati juho z gobami, tako kot so to delali včasih.*

- V (23a) se modalni glagol 'zna' lahko razume samo epistemično, torej 'zna se zgoditi'. Pomen celotne povedi pa je nekaj na temo 'Zna se zgoditi, da bo Janezu dovoljeno igrati košarko.' V (23b) ima modalni glagol 'zna' le deontično branje, torej 'Janez ima sposobnost igranja košarke', celotna poved pa lahko pomeni 'Janez ima dovoljenje, da zna igrati košarko.' oz. nekaj na temo 'Sme se zgoditi, da bo Janez znal igrati košarko.'
- Kakor je razvidno iz parafraz je glavna razlika med epistemičnim in deontičnim branjem relativna višina modalnega glagola in osebk. Pri epistemičnem branju ima modalni glagol doseg nad osebkom (*Zna se zgoditi, da bo Janez skuhal juho.*), pri deontičnem branju pa ima osebek doseg nad modalnim glagolom (*Janez je sposoben, da skuha kosilo.*).
- Očitno je torej, da so modalne besedne zveze, ki so odgovorne za modalne glagole z epistemičnim pomenom nad časovno zvezo, modalne besedne zveze z deontičnim pomenom pa pod časovno zvezo, v kateri se nahaja osebek. Če pogledamo, v Cinquejev spisek besednih zvez v (21), bomo tam našli točno takšen vrstni red:

- o ... [*probably* Mod_{epistemic} [T ... [*necessarily* Mod_{necessity} [*possibly* Mod_{possibility}